INFORMÁCIÓ

GONDOLATOK A "COOPERATIVE LIGHT '95 PFP" GYAKORLAT VALÓS BIZTOSÍTÁSÁNAK TAPASZTALATAIRÓL

Komondi Márton[1]

A "Békepartnerség" program keretében 1995. október 12-24. között a Magyar Köztársaság területén került megrendezésre a Cooperative Light '95 fedőnevű két fokozatú, dandárszintű törzsvezetési gyakorlat Újdörögd és Balatonkenese körzetében. A gyakorlaton résztvevő államok katonái, illetve törzsei fegyver nélkül, személyi felszereléseikkel vettek részt.

A gyakorlat célja volt, hogy a "*Békepartnerség*" keretén belül a NATO-val fenntartott katonai együttműködési kapcsolatokat fejlesszük, gyakoroljuk a közös tervezés módszereit a kiképzés és hadgyakorlatok terén, valamint a résztvevők növeljék jártasságukat a közös békefenntartásban, a parancsnokok és törzsek felkészítésében, az alapvető hadműveleti munkamódszerek alkalmazásában, valamint a katonai interoperabilitás elősegítésében.

A gyakorlatot végrehajtó szervezetek a NATO LANDCENT által kiadott állománytábla alapján kerültek felállításra, mely táblában egy logisztikai szervezet, az úgynevezett "*valós biztosítás központja*" került megalakításra. Ez a szervezet a gyakorlatvezetőség alárendeltségében működött, feladata volt a gyakorlaton résztvevők munkafeltételeinek és ellátási szükségleteinek teljes körű biztosítása.

A valós biztosítás tervezését és megszervezését teljesen új alapokról kiindulva kellett megkezdeni, mivel a Magyar Köztársaság területén ez a gyakorlat volt az első olyan "*úttörő*", melyen a résztvevő tagállamok saját logisztikai rendszereiket nem alkalmazták, valamint az igények kielégí-

---

1 Komondi Márton ezredes, MH Hadtápcsoportfőnök-helyettes

tésének és a feltételek biztosításának a NATO követelményeknek kellett megfelelni.

A hadműveleti tervezésből kiindulva, mely szerint a gyakorlat **kettő fő területen** (Újdörögd és Balatonkenese térségében) zajlott, a valós biztosítás elhelyezési és ellátási feladatait is meg kellett osztani. A valós biztosítást végző ideiglenes szervezetbe – *melynek vezető állományát az SZCSP képezte* – bevonásra került a **Balatonkenesei Honvédüdülő, a Galga Vezetésbiztosító Ezred, valamint az MH Protokoll Igazgatóság.**

Az előkészítés során át kellett tekinteni, hogy milyen már meglévő objektív feltételekkel rendelkeznek a körzetek, milyen kiegészítő beruházásokat kell elvégezni ahhoz, hogy **a logisztikai biztosítás megfeleljen a NATO szabványoknak.** A tervezés és megszervezés időszakát fel kellett osztani *a járulékos beruházások* végzésének időszakára – amely zömében az év első felére tevődött –, a konkrét *megszervezés* időszakára és *a készenlét elérésének* időszakára. A NATO képviselőkkel történt előzetes egyeztetés során tisztázásra került, **hogy az elhelyezésnek, elszállásolásnak milyen mérvűnek kell lennie állománykategóriánként** (tbk., ezds.,ti.,tts..stb.), **a munkafeltételeknek mit kell biztosítani.** Számba kellett venni a hozott technikai eszközök energia és klimatikus szükségleteit, az érkező technikai eszközök kiszolgálásának szükségleteit, a különböző országok gasztronómiai szokásait, a NATO-ban elfogadott munkahelyi körülmények megteremtését.

A megszervezés során külön és kiemelten kellett foglalkozni azzal, hogy a gyakorlat során **nagy létszámú külföldi és magyar felsőszintű vezetők, VIP vendégek, pártok és társadalmi szervezetek képviselői, katonai attasék vesznek részt,** s ellátásuk, kiszolgálásuk, a gyakorlat helyszíneire történő szállításuk is a valós biztosítás feladatát fogja képezni.

Az előkészítés során a szemrevételezéseket és bejárásokat követően **részletes, szolgálati ágankénti anyag- és eszköz számvetés készült,** felmérésre került, hogy a biztosítási feladatok végrehajtásához milyen összetételű állomány szükséges.

A logisztikai biztosítás keretein belül a Magyar Honvédség történetében első alkalommal fordult elő, hogy a gyakorlat végrehajtására külön költségvetési keret került kikülönítésre, mely kizárólag a gyakorlat előkészítésére és végrehajtására kerülhetett felhasználásra. Ez a ki-

különített összeg részben a felsőszintű gazdálkodó szervezeteknél, valamint lebontásos alapon a végrehajtó tagozatnál jelentkezett.

Figyelembe véve a fentiekben vázolt bonyolult és összetett ellátási feladatokat, az anyagi-technikai (logisztikai) biztosítás érdekében a gyakorlatot végrehajtó szervezetek településének megfelelően **három ellátási körzet került létrehozásra. Ennek értelmében:**

– *Az 1.sz.ellátási körzet* - Balatonkenesei Honvédüdülő és az SZCSP csapatpihenője - végezte a gyakorlatvezetőség, a látogatók és megfigyelők irodája, a sajtó és tájékoztató központ, valamint az MH Operatív Csoport ellátási feladatait.

– *A 2.sz.ellátási körzet* az MH 7.sz.kiképző bázisán, Újdörögdön került létrehozásra, amely a dandár törzs és a nemzeti zászlóalj törzseket szolgálta ki.

– *A 3.sz.ellátási körzet* végezte Balatonszabadi-Sóstó Kemping területén a gyakorlat érdekében kirendelt kiszolgáló és biztosító állomány ellátását.

A három fő ellátási körzeten kívül **pihentetési, egészségügyi és egyéb jellegű kiszolgálói feladatokat látott el** a Badacsonylábdihegyi Csapatpihenő, Tapolca helyőrség kettő katonai szervezete.

Az ellátási körzetek kijelölésénél alapvető követelmény volt, hogy **mindhárom körzet teljes mértékben önállóan legyen képes a logisztika minden ágában működni a központilag megadott követelmények alapján.** Mindhárom körzetnél logisztikai központok kerültek létrehozásra, melyek vezetése Balatonkeneséről történt.

A gyakorlat ideje alatt a valós biztosítás vezetési rendjét az *1.sz. táblázat* tartalmazza. Az MH Anyagi-Technikai Főcsoportfőnökség – az MH Operatív Csoport részeként – **koordinációs operatív csoportot hozott létre** a gyakorlat helyszínén 4 fővel, s **biztosító csoportot** az Anyagi–Technikai Főcsoportfőnökség objektumában az operatív beavatkozást igénylő feladatok megoldására 9 fővel.

Az előkészítés időszakában a nagy mennyiségű anyagok helyszínre szállítását, eszközök összpontosítását a katonai szervezetek *saját eszkö-*

zeikkel és vasúti szállítással hajtották végre. A saját készletükből nem biztosítható anyagszükségletek felvételezésére, kiutalására a szakanyag illetékes szolgálatiág főnökségek soron kívüli lehetőséget adtak.

Szükséges és a végrehajtás során nélkülözhetetlenné vált, hogy **a gyakorlat helyszínein bank részleg működjön** a külföldről érkező állomány valutájának magyar fizetőeszközre történő átváltása céljából.

A valós végrehajtás főbb tapasztalatai

1.) Egészségügyi szolgálat terén:

A valós egészségügyi biztosítást **a telepített és működtetett segélyhelyeken** 24 órás orvosi ügyelettel, a napi ambuláns rendelési időkkel hajtotta végre. Fogorvosi ellátásra a balatonszabadi-sóstói és a balatonkenesei állomány a Honvédüdülőhöz, az újdörögdi és a Badacsonlábdihegyen elhelyezett állomány Tapolcán az MH 5. Csobánc sv.e. fogászatához lett utalva. *A fekvőbeteg és szakorvosi ellátást a Győri Honvédkórház végezte.* Az egészségügyi szolgálat a gyakorlat idején felkészült légi sebesültszállításra, melyre szerencsére nem került sor. A sürgősségi baleseti ellátást a gyakorlat helyszínéhez eső legközelebbi polgári kórházak végeztek.

A gyakorlatra vezényelt orvosok kiválasztásánál döntő szempont volt, hogy a kirendelt orvosok **az angol nyelvet valamilyen szinten beszéljék.** A gyakorlat során bebizonyosodott, hogy ennek szükségessége rendkívül nagy jelentőséggel bír.

2.) Élelmezési szolgálat terén:

A gyakorlat végrehajtása során bebizonyosodott, hogy indokolt volt **a központi étlap kiadása** a fő ellátási körzetekre, s ezeken a helyeken *a kétmenüs ebéd és vacsora, valamint a svédasztalos reggeli* biztosítása. A svédasztalos reggeli egy olyan választékot tett lehetővé, mely a magyar és külföldi résztvevő állomány étkezési szokásait képes volt összhangba hozni, s előzetes elképzeléseinket felülmúlva gazdaságos volt. Az étkezéseket jól kiegészítette az ellátás rendszerébe épített *meleg- és hidegital,* valamint *árukiadó automaták* beállítása és a munkahelyeken *a munkahelyi büfék* létrehozása.

A kiszolgálás és ételkészítés feltételeit alapvetően a meglévő *stacionér konyhák* biztosították, kiegészítve ideiglenes főzőpontokkal. Az ételkiszolgálás módja (hogy önkiszolgálással, illetve felszolgálással történjen-e), *a helyi adottságok figyelembevételével* került eldöntésre, így Balatonkenesén felszolgálással, Újdörögdön és Balatonszabadi-Sóstón önkiszolgáló rendszerben történt.

A központi rendezvényeket – melyeken nagyszámú felsőszintű vezető, katonai attasé, párt és állami vezetők, VIP vendégek vettek részt – **az MH Protokoll Igazgatósága az MH 40. Galga vezetésbiztosító ezreddel együttműködve biztosította.** Ez a valós biztosítást kiszolgáló állományról nagy terhet vett le, ugyanakkor azt is látni kell, hogy ilyen szintű rendezvények megtartásához a végrehajtó tagozat a szükséges feltételekkel nem is rendelkezett.

Minden ellátási körzetben *büfék és vegyesboltok* működtek részben saját, részben külső vállalkozás formájában. A végrehajtás során felvetődött, hogy NATO gyakorlatokon szerencsés-e a szeszes italok forgalmazásának saját hatáskörű szabályozása, a tényleges tapasztalat ugyanis azt mutatta, hogy ez a szabályozás csak elképzelés maradt.

3.) Közlekedési és szállító szolgálat terén:

A szállítási igények kielégítése alapvetően **honvédségi eszközökkel** került végrehajtásra, de első esetben került bérlemény formájában bevonásra **nagy számú polgári szállítóeszköz** (személygépkocsi és autóbusz). A gyakorlat ideje alatt jelentkező szállítási feladatok szervezett végrehajtására és koordinálására *szállítóiroda és diszpécser szolgálatok* kerültek létrehozásra, mely végig jól működött.

A bérelt polgári szállítójárművek alkalmazása a gyakorlat végrehajtása során pozitív tapasztalatokat adtak. *A bérelt járművek vezetői megbízhatóak, kultúráltak voltak, a járművek műszaki és esztétikai állapota minden igényt kielégítettek.* Előnyként jelentkezett, hogy a szerteágazó szállítási feladatok szervezésén túl nem kellett foglalkozni a gépjárművek tankolásával, szervizelésével, az ezzel kapcsolatos adminisztrációs feladatok végzésével.

4.) Ruházati szolgálat terén:

A ruházati szolgálat **a tábori elhelyezés** feltételeinek megteremtésén túl *biztosította a gyakorlaton résztvevő magyar gyakorló állomány részére a három színnyomású tereptarka gyakorlóruhát, a helyszínre kitelepült központi raktárrészleg működtetését, valamint a Centrál Mosoda szolgáltatásait.* Felsőszintű döntés következményeként – mely gazdasági okokra vezethetők vissza – a gyakorlaton résztvevő állomány ruházata kettős képet mutatott. *A gyakorló állomány részére a három színnyomású tereptarka gyakorlóruha, míg a többi magyar állomány részére a nekik rendszeresített gyakorlóruha* viselete lett elrendelve. A gyakorlat végrehajtása során ez a kettősség, illetve megkülönböztetettség sértődöttséget is eredményezett.

A ruházati szolgálat **gazdálkodását negatívan befolyásolta,** *hogy a gyakorlatra jóváhagyott költségvetési keret ruházati tételt nem tartalmazott,* így a ruházati szolgálatnak az éves költségvetéséből kellett a jelentkező igényeket kielégíteni.

5.) Elhelyezési szolgálat terén:

Az elhelyezési szolgálat a helyszínek kijelölését követően végrehajtotta **az ingatlanok** *technikai és műszaki állapotának felülvizsgálatát, elvégezte(–tte) a szükséges felújítási, karbantartási munkálatokat,* biztosította a gyakorlatra szükséges bútorzat igényeket.

A felújítási és karbantartási munkák elvégzése mellett *elkészítették a szállásterveket, melynél figyelembe vették a NATO ajánlást,* miszerint a polgári, tisztes és tiszthelyettes, tiszt, főtiszt és ezredes, vagy ennél magasabb állománykategóriák **elhelyezése különböző.** Biztosították, hogy *egy szobában ugyanazon nemzet állománya kerüljön elszállásolásra, s a nők is elkülönített szálláshelyet kapjanak.* Nehezítette a szállásterv elkészítését, hogy a korlátozott számú férőhelykapacitás mellett olyan igényeknek is eleget kellett tenni, mint egyes NATO vezető és ellenőrző személyek munkahelyi feltételekkel kialakított szálláshely, más meghatározott személyek részére pedig dublírozott szálláshely biztosítása Balatonkenese és Újdörögd helyszínen. A jó szervezés eredményeként váratlan igények kielégítésére tartalékokkal is rendelkeztek.

A végrehajtás során *olyan speciális igényt is kielégített a szolgálat, mint a sátorban telepített szimulációs berendezés optimális klimatikus viszonyainak biztosítása.* Tekintettel arra, hogy a gyakorlat októberben került végrehajtásra, s ezidőben napközben a sátron belül 30 ^{0}C-nál magasabb hőmérséklet volt, hajnalban 5-6 ^{0}C volt, ezért *a számítógép technikánál a hőingadozással járó párakicsapódás beláthatatlan kárt okozott volna.*

A fenti főbb területeken kívül a végrehajtás során más, fontos feladatok is eredményesen megvalósultak, mint **a környezetvédelmi előírások betartása** (Balatonkenesén a gépjárművek mosását csak kizárólag külső vállalatnál – készpénzért – lehetett végezni), jelentős mennyiségű haditechnikai eszköz bemutató pontokra történő szállítása és visszacsoportosítása, a bemutatón részt vett eszközök felkészítése, a helikopter leszállóhelyek műszaki és egészségügyi berendezése, stb.

A végrehajtás során az operatív beavatkozást igénylő feladatok megoldására kijelölt ideiglenes munkacsoportok:

- MH Operatív Csoport, szervezetében koordinációs operatív csoport (Balatonkenesén);
- Biztosító csoport (MH ATFCSF–ségen);
- Protokoll Igazgatóság (Balatonkenesén);
- Készenléti ügyelet (Budapesten az MH ÉEK szervizraja).
- Ügyeleti szolgálatok:

a.) diszpécser szolgálat – Balatonkenesén és Újdörögdön

b.) orvosi ügyelet – Balatonkenese Honvédüdülő
– Újdörögd
– Balatonszabadi–Sóstó csapatpihenő
– Badacsonylábdihegy csapatpihenő

c.) fogorvosi ügyelet – Balatonkenesén
– Tapolcán az sv.ezrednél - *jól együttműködtek a valós biztosítást végző csoporttal.*

Összességében a tervezés és előkészítés időszakában a végrehajtó és felsőszintű gazdálkodó szervek együttműködve – a NATO ajánlás figyelembevétele mellett – **eredményesen, határidőre végrehajtották feladataikat.** Az ellátási körzetek kialakításának decentralizáltsága az ideiglenes állománytáblák kiadásával sikeres elgondolásnak bizonyult, *a jövőben ezt az ideiglenes formát tovább kell fejleszteni, s egyértelműen alkalmazni.*

A NATO képviselője előzetes értékelésében külön foglalkozott *az elhelyezés és ellátás színvonalával és minőségével,* melyről csak pozitívan nyilatkozott.

Következtetések, javaslatok:

– A gyakorlat tapasztalatai alapján továbbra is alkalmazni kell az **ideiglenes szervezetek kialakítását, az ellátási körzetek létrehozását.**

– A gyakorlat szervezési időszakában **egyértelműsíteni kell** – elöljárói intézkedéssel – **az alárendeltségi viszonyokat.**

– A résztvevő állomány **öltözetét** HM vagy MHPK (HVKF)-i intézkedésben kell szabályozni.

– A nemzetközi gyakorlatok végrehajtására **időben** meg kell határozni és biztosítani szolgálati áganként **a rendelkezésre álló költségvetési kereteket.**

– A gyakorlatok megtervezése során **a helyszín kiválasztásánál** egyértelműen figyelembe kell venni a **gazdasági számítások** mutatóit.

– A nemzetközi gyakorlatok **kiszolgálására** minden szakszolgálati ágnak szükséges kidolgozni és jóváhagyatni egy olyan színtű normát, **normatívát,** mely a NATO követelményrendszernek is megfelel.

– A jövőben **nagyobb figyelmet kell fordítani** a gyakorlat egyes elemei állományának **másnapi mozgására és élelmezési átjelentésére** az adott ellátási körzetekhez.

– Általános észrevétel és javaslat, hogy **ahivatásosállományidegenynyelvű ismereteit tovább kell fejleszteni.**

Befejezésül megállapítható, hogy a gyakorlat valós biztosítása rendkívül sok és új tapasztalatokat adott úgy a vezetési szinteknek, mint a végrehajtó tagozatoknak. **Az eredményességre való egészséges törekvés során egyes területeken a túlbiztosítás jelei is érzékelhetőek voltak, mely a jövőben elkerülendő.**

Írásommal a teljesség igénye nélkül – csupán gondolatokban – kívántam közreadni tapasztalataimat, lehetőséget biztosítva ezzel más vezető és végrehajtó tagozat konkrét megnyilvánulására.

1.sz.táblázat
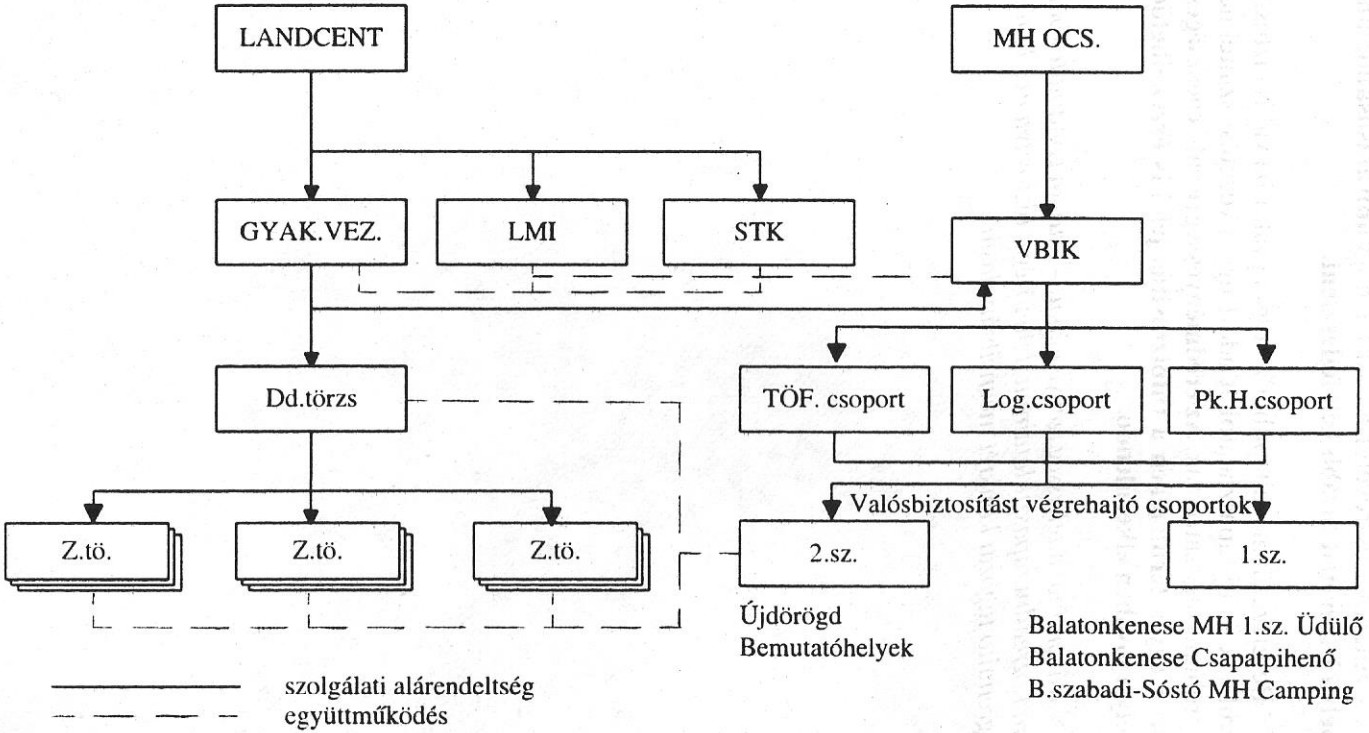
CL GYAKORLAT VALÓS BIZTOSÍTÁSÁNAK VEZETÉSI RENDJE
/ vázlat /